VÅRT OJÄMLIKA SVERIGE

Utsatthet och extrem förmögenhet

OXFAM

VÅRT OJÄMLIKA SVERIGE

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDANDE SAMMANFATTNING 3

1 EKONOMISK OJÄMLIKHET 4

1.1 Globala trenden 5

1.2 Ekonomisk ojämlikhet i Sverige idag 7

1.3 Förmögenhetsojämlikheten ökar och fattigdom och otrygghet blir verklighet för allt fler svenskar 8

1.4 Policyförslag för Sveriges regering 10

2 POLITISK OJÄMLIKHET - ETT HOT MOT DEMOKRATIN 12

2.1 Lobbying 14

2.2 Media 15

2.3 Policyförslag för Sveriges regering 17

KÄLLOR 19

VÅRT OJÄMLIKA SVERIGE
INLEDANDE SAMMANFATTNING

Detta är en sammanfattning av några av huvudbudskapen från Oxfams rapport "Resisting the Rule of the Rich: Defending Freedom Against Billionaire Power", samt en nulägesbeskrivning av ojämlikheten i Sverige och de konsekvenser som den får för människors levnadsvillkor, klimatet och demokratin.

Fattigdomsbekämpningen i världen står i princip stilla, samtidigt som världens dollarmiljardärer gjort ännu ett rekordår. Miljardärernas extrema förmögenheter ökar, och existerar parallellt med att nästan hälften av världens befolkning lever i fattigdom. Världens rikaste 12 personer äger tillsammans mer förmögenhet än den fattigaste hälften av världens befolkning – mer än 4 miljarder människor.

Även i Sverige ökar förmögenheterna för ett fåtal parallellt med fattigdomen. Sveriges 46 rikaste personer äger mer än nästan 80 procent av befolkningen – 8 miljoner människor. Enligt UBS Global Wealth Report 2025 är Sverige det sjätte landet i världen med störst förmögenhetsojämlikhet. Samtidigt lever 700 000 svenskar i fattigdom. Allt fler svenskar får det ekonomiskt tuffare, och tvingas välja mellan att värma sina hem eller köpa mat till sina barn. Enligt data från FAO, FN:s livsmedels- och jordbruksorganisations databas lever 700 000 svenskar utan möjlighet att äta sig mätta eller äta tillräckligt näringsrik mat.

Den här utvecklingen får förödande konsekvenser på individnivå i form av ohälsa och utanförskap och på samhällsnivå då så många personer uteblir från det sociala och ekonomiska livet. Fler människor i osäkerhet innebär också en minskad tillit mellan människor.

Ekonomisk ojämlikhet leder i sin tur till politisk ojämlikhet och mindre demokratiska samhällen. När de rikaste kontrollerar en oproportionerligt stor del av resurserna kan de också utöva ett oproportionerligt inflytande över politiska beslut. Resurser används då för lobbying, kampanjdonationer, rättsliga påtryckningar, investeringshot och att köpa upp media och sociala medieplattformar. Den statliga utredningen Ökad insyn i politiska processer från år 2025 slår fast att nuvarande regelverk i Sverige ger otillräcklig insyn i lobbyisters kontakter med beslutsfattare, samt varnar för ökande korruption i Sverige.

Samtidigt krymper det demokratiska utrymmet för vanliga medborgare. Sverige har bland annat fått hård kritik från FN:s särskilda rapportör för människorättsförsvarare, som beskriver att många i Sverige upplever att deras yttrandefrihet och föreningsfrihet inskränks.

Oxfam Sverige uppmanar Sveriges regering att agera för att minska ojämlikheten. Vi föreslår att regeringen tar fram en nationell plan med mätbara mål för att minska ojämlikheten. Vi föreslår också ett förmögenhetsregister för bättre statistik och data och en ny förmögenhetsskatt på stora förmögenheter. Vi vill också se ett lobbyregister och ändrade regler för finansiering av partier, för ökad transparens i vårt demokratiska system.

1
EKONOMISK OJÄMLIKHET

1
EKONOMISK OJÄMLIKHET

1.1 GLOBALA TRENDEN

Världens 12 rikaste personer äger tillsammans mer förmögenhet än den fattigaste hälften av världens befolkning – mer än 4 miljarder människor.[1]

Miljardärernas extrema och ökande förmögenheter och makt existerar på samma gång som nästan hälften av världens befolkning lever i fattigdom.[2] En av fyra människor går hungriga,[3] en ökning på 42 % sedan 2015.[4] Runt om i världen har levnadsstandarden stagnerat för många människor, den blir inte längre bättre. Delvis till följd av de höga levnadskostnaderna, men också på grund av en urholkning av sociala trygghetssystem.

2025 var ett rekordår för världens miljardärer. Dollarmiljardärernas sammanlagda förmögenheter har ökat med 80 % sedan 2020. Antalet ultrarika fortsätter att öka och antalet dollarmiljardärer har passerat 3000.[5] Under 2025 blev världens rikaste man, Elon Musk, den första människan att ha en förmögenhet på en halv biljon, 500 miljarder, amerikanska dollar.[6] Det är nästan lika mycket som Sveriges totala BNP.[7]

FIGUR 1. UTVECKLINGEN AV DOLLARMILJARDÄRERS FÖRMÖGENHETER 1987-NOVEMBER 2025 (I BILJONER AMERIKANSKA DOLLAR, REELLA VÄRDEN)

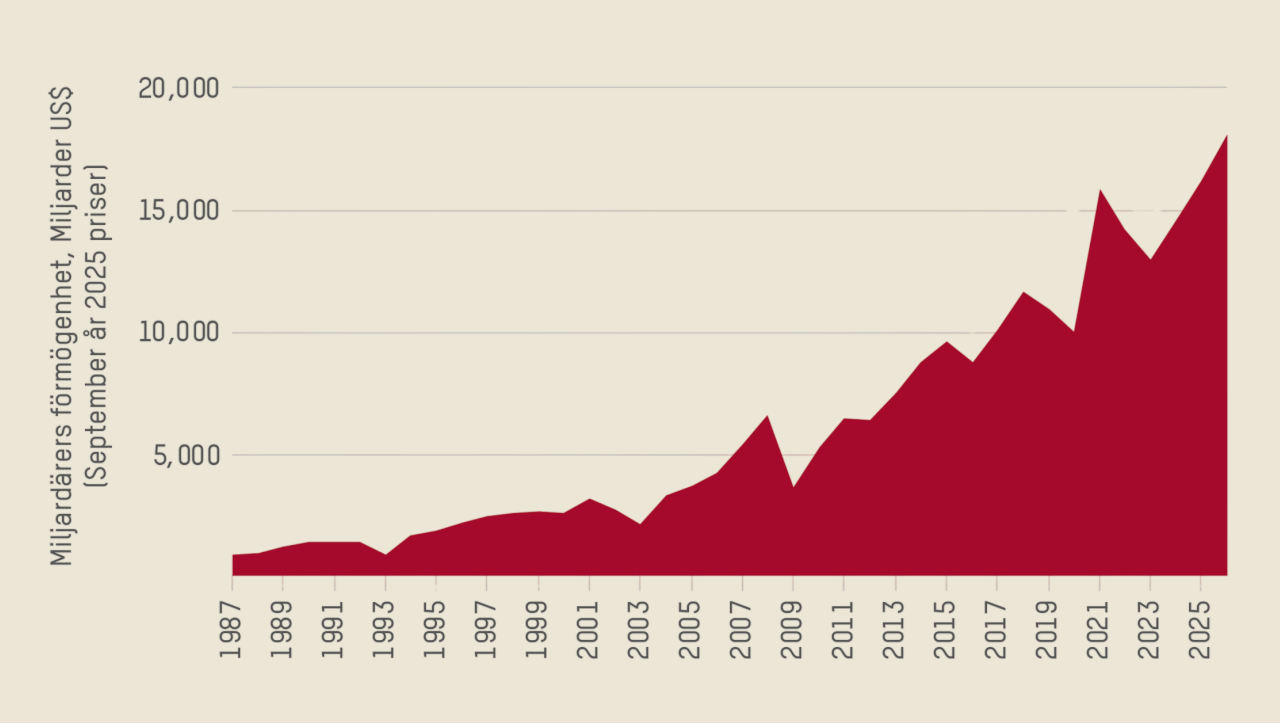

1
EKONOMISK OJÄMLIKHET

Figur 1 visar att värdet på dollarmiljardärers förmögenheter har stigit mycket snabbt från under 10 000 miljarder amerikanska dollar år 2015 till över 17 000 miljarder amerikanska dollar år 2025. En särskild kommitté av experter på ojämlikhet, ledd av nobelpristagaren Joseph Stiglitz, lanserade sin första rapport till G20:s möte i november 2025. Rapporten betonar att världen står inför en ojämlikhetskatastrof. Klyftorna väntas fortsätta öka och leda till mycket hög ojämlikhet, med konsekvenser som väntas hota demokratin och minska tilliten.[8]

Världens rikaste 10 % äger 75 % av all förmögenhet medan den fattigaste 50 % bara äger 2 % enligt World Inequality Report 2026.[9]

Förmögenhetsojämlikheten ökar även inom EU. År 2023 hade i genomsnitt en person från EU:s rikaste 1% 740 gånger så stora förmögenheter som någon från den fattigaste 50 %. År 1995 var siffran 552 gånger.[10] Medelklassen krymper i två tredjedelar av EU:s medlemsländer då människor hamnat i en lägre inkomstgrupp.[11]

Samtidigt kämpar allt fler människor världen runt för att få vardagen att gå ihop när de höga priserna på bland annat mat och energi gör levnadskostnaderna allt högre. Sedan 2020 minskar inte längre fattigdomen, och i Afrika ökar fattigdomen. Enligt Världsbanken lever nästan hälften av världens befolkning (3,83 miljarder människor) i fattigdom år 2022.[12] I Europa och Nordamerika, där några av världens rikaste länder ingår, lever 92 miljoner människor i fattigdom.[13]

1.2 EKONOMISK OJÄMLIKHET I SVERIGE IDAG

Sveriges 46 rikaste personer äger mer än nästan 80 procent av befolkningen – 8 miljoner människor.[14] Samtidigt lever 700 000 svenskar i fattigdom.[15]

Även i Sverige ökar den ekonomiska ojämlikheten och människors ekonomiska utsatthet. De ultrarikas förmögenheter och antalet miljardärer ökar i hög takt. Svenska dollarmiljardärers förmögenheter har ökat med 24 % på ett år. [16]

Detta medan många människor får det allt svårare att få vardagen att gå ihop. Störst är ojämlikheten när det gäller förmögenheter.

Enligt World Inequality Report 2026 äger den rikaste 10 % av Sveriges befolkning nästan 70 % av förmögenheterna. Det innebär att Sverige är ett av de länder som har allra högst ojämlikhet av förmögenheter.[17]

Sverige är det sjätte landet i världen med störst förmögenhetsojämlikhet enligt UBS Global Wealth Report 2025.[18] Som jämförelse hamnar USA på sjunde plats.

De allvarliga konsekvenserna av ekonomisk ojämlikhet har lyfts av en rad tunga internationella instanser och aktörer, bland annat IMF,[19] och påven [20] och ojämlikheten har orsakat protester och kampanjer runt om i världen.[21] I Sverige har bland annat Finanspolitiska rådet varnat för ojämlikhetens konsekvenser.[22]

Den ekonomiska ojämlikheten får konsekvenser både på individnivå och på samhällsnivå. Ekonomisk ojämlikhet påverkar samhället negativt genom att bidra till fattigdom, minskad social rörlighet och instabilitet. Den förstärker cykler av orättvisa genom sämre hälsa, utbildning och minskad social tillit. Det bidrar också till att missnöje gror och spänningar ökar mellan olika grupper i samhället. Ojämlika samhällen är otrygga samhällen.

1.3 FÖRMÖGENHETSOJÄMLIKHETEN ÖKAR OCH FATTIGDOM OCH OTRYGGHET BLIR VERKLIGHET FÖR ALLT FLER SVENSKAR

Fattigdomen ökar i Sverige. 700 000 svenskar lever i fattigdom enligt SCB:s årliga undersökning om levnadsförhållanden, en ökning på 120 000 personer på bara ett år (se faktaruta).[27] 276 000 barn - 1 av 8 - lever i fattigdom, enligt Rädda Barnen.[28] Att växa upp i fattigdom ökar riskerna för socialt utanförskap och påverkar barnens hälsa, skolgång och framtidsmöjligheter.[29]

> *"Har oerhört ont i magen inför varje lov, för det innebär att barnen inte får någon lunch."* [26]

Allt fler faktorer pekar mot att fler svenskar får det ekonomiskt tuffare. Stadsmissionens Fattigdomsrapport 2025 lyfter bland annat fram hur det yttersta skyddsnätet inte längre skyddar människor från fattigdom i Sverige.[30] Antal människor som lever i matosäkerhet i Sverige ökade med 40 % mellan 2019 och 2024. Ungefär 7 % av svenskarna, eller 700 000 svenskar lever i matosäkerhet, enligt FAO, FN:s livsmedels- och jordbruksorganisatons databas.[31] 20 % av befolkningen klarar inte av att betala en större oförutsedd avgift eller räkning.

RUTA 1: DE ULTRARIKA BLIR FLER OCH ALLT MER FÖRMÖGNA

- Sverige har 46 dollarmiljardärer, enligt Forbes.[23] Det är över 1,5 gånger så många dollarmiljardärer per capita som USA. Nästan 70 % av dessa svenska dollarmiljardärer har ärvt sin förmögenhet.[24]
- På 45 minuter ökar den genomsnittliga dollarmiljardärens förmögenhet lika mycket som en medelsvensk årsinkomst. [16]
- Antalet miljardärer i Sverige ökar. Antalet ökade med 1 800 % mellan 1996 och 2021, skriver Andreas Cervenka i boken "Girig-Sverige".[25]

Ensamstående mammor har särskilt svårt att betala, 57 %, jämfört med pappor med 24 %. Andelen som inte har råd att hålla sin bostad tillräckligt varm har tredubblats mellan 2021–2023. Se ruta 2 för mer data från SCB:s undersökning om levnadsförhållanden.[32] och 35 % av svenskarna är oroliga för sin privatekonomi.[33]

Arbetslösheten i Sverige är hög och har varit det i många år.[35] Enligt SCB var 8,8 % arbetslösa under tredje kvartalet 2025.[36] Fler arbetslösa innebär att en allt större andel människor står utan lön och riskerar ett liv i ekonomisk utsatthet.

Kreditinstitutet Lowells data visar också att svenskarnas betalningsförmåga har minskat, vilket vittnar om tuffare ekonomiska tider.[37]

Den ekonomiska tryggheten minskar kraftigt för allt fler svenskar och det får förödande konsekvenser på individnivå i form av ohälsa och utanförskap och på samhällsnivå då så många personer uteblir från det sociala och ekonomiska livet. Fler människor i osäkerhet innebär också en ökad kriminalitet, minskad tillit mellan människor, och ökad polarisering.

RUTA 2: SCB:S ÅRLIGA UNDERSÖKNING OM LEVNADSFÖRHÅLLANDEN OCH INDIKATORN MATERIELL OCH SOCIAL DEPRIVATION

SCB utför en årlig undersökning om svenskarnas levnadsförhållanden (ULF). I denna ställs flera frågor som används för att mäta ekonomisk stress, fattigdom och social utestängning. Den övergripande indikatorn materiell och social deprivation är ett sammansatt mått av flera indikatorer ingår. Indikatorn mäter förutsättningarna att klara tretton olika typer av utgifter. ULF är EU-reglerad och harmoniserad med den EU-gemensamma Statistics on Income and Living Conditions.[38] Statistiken används till jämförelser mellan grupper, jämförelser över tid och vid internationella jämförelser. ULF undersöker om personer:

- Kan betala oförutsedda utgifter på 14 000 kronor
- Har råd med en veckas semester per år
- Kan betala skulder inom utsatt tid: bostadslån, hyra, räkningar, avbetalningsköp
- Har råd med en måltid med kött, kyckling, fisk eller motsvarande vegetariskt alternativ varannan dag
- Har råd att hålla bostaden tillräckligt varm
- Har råd med tillgång till bil
- Har råd med tillgång till internet
- Har råd att ersätta utslitna möbler
- Har råd att ersätta utslitna kläder
- Har minst två par skor (inklusive ett par allvädersskor)
- Har råd att spendera en mindre summa på sig själv varje vecka
- Har råd att regelbundet delta i någon fritidsaktivitet som kostar pengar
- Har råd att träffa familj eller vänner för att fika eller äta middag minst en gång i månaden

En person som inte har råd med fem eller fler av dessa utgiftsposter anses leva i materiell och social fattigdom. En person som inte har råd med sju eller fler av posterna lever enligt EU:s definition i allvarlig materiell och social fattigdom.

"Vi har fått sluta köpa frukt helt och hållet. Viss mat köper vi inte alls, vi kan inte äta så nyttigt som jag egentligen vill, vi har inte haft kalas för vänner när barnen fyllt år och har inte haft råd med kläder." [39]

1.4 POLICYFÖRSLAG TILL SVERIGES REGERING

Oxfam Sverige föreslår bland annat:

1. En nationell plan och förbättrad statistik

En nationell plan med mätbara mål för att minska ojämlikheten

Sveriges regering bör ta fram en nationell plan för hur man ska minska förmögenhetskoncentrationen och bromsa ökningen av fattigdom. Planen bör ha realistiska och tidsbundna mål och rapporteras till riksdagen med regelbundenhet – för att följa upp utvecklingen.

Förbättrad statistik och data - förmögenhetsregister

Sverige behöver transparent data och statistik på hur inkomst, kapital, tillgångar och förmögenhet är fördelat i Sverige och till vilka. Vi behöver återinföra ett register över detta. Sådan information är nödvändig för att förstå hur läget är i Sverige och vilken politik som behövs. Det behövs en årlig ojämlikhetsrapport som kartlägger ojämlikheten, dess konsekvenser och föreslår åtgärder.

Ett förmögenhetsregister eller liknande borde vara okontroversiellt särskilt i och med att Sverige tidigare har haft ett förmögenhetsregister. Svenska myndigheter såsom Finanspolitiska rådet, Finansinspektionen och Riksbanken har också efterfrågat ett svenskt förmögenhetsregister.[40] Det är fler länder som har liknande system och det går att göra på säkra sätt för medborgare.

2. Omfördelning och intäkter via skatter till välfärden och klimatet

Inför ny förmögenhetsskatt

Sverige behöver en ny förmögenhetsskatt på svenska miljonärer, miljardärer och stora företag. Skattesatserna behöver vara på 2 % för nettoförmögenheter över 50 miljoner kronor, 3 % på nettoförmögenheter över 500 miljoner kronor och 5 % på förmögenheter över 10 miljarder kronor. Totalt skulle förmögenhetsskatten kunna generera ungefär 158 miljarder kronor varje år, vilket är nästan en tredjedel av hela Sveriges sjukvårdsbudget och mer än statens stöd till sjukvård och omsorg.

Inför exitskatt (utflyttningsskatt)

Sverige behöver en skatt på orealiserade kapitalvinster som tas ut när en person flyttar från Sverige. Skatten bör införas för att förhindra skatteflykt och säkerställa att upparbetade värden beskattas innan skattehemvisten byts till ett land med eventuellt lägre skatter. Detta diskuteras i andra europeiska länder nu.

Inför arvsskatt på stora förmögenheter

Sverige bör införa en progressiv arvsskatt som ska appliceras på överföringar av särskilt stora förmögenheter. En arvsskatt är en av de mest progressiva och legitima formerna av beskattning då den fokuserar på oförtjänt förmögenhet och därmed också motsäger den gamla myten om att alla rika har arbetat hårt för att förtjäna sin förmögenhet.

En arvsskatt är också ett effektivt sätt att minska risken för att förmögenhet fortsätter att koncentreras till några få personer över generationer. Intäkter från arvsskatten kan bidra till att stärka välfärden och satsningar på klimatet.

3. Fler som tar ställning för ett mer jämlikt Sverige

Slutligen önskar Oxfam att rika människor i Sverige själva träder fram och använder sitt inflytande för att b.la. kräva eller agera för omfördelning. Idag saknas dessa röster i Sverige men finns på andra platser t.ex. USA och Storbritannien och driver bland annat kampanjer som ”beskatta oss”. Se t.ex. Patriotic Millionaires i USA och andra länder.

2

POLITISK OJÄMLIKHET – ETT HOT MOT DEMOKRATIN

2
POLITISK OJÄMLIKHET - ETT HOT MOT DEMOKRATIN

Ekonomisk ojämlikhet leder till maktkoncentration och hotar våra demokratier. De allra rikaste har större möjligheter att påverka samhället än vanliga medborgare.

Redan för ett sekel sedan, inför den överväldigande ojämlikheten i USA, sa Högsta domstolens domare Louis Brandeis,

"Vi måste göra vårt val. Antingen kan vi ha extrem rikedom i händerna på ett fåtal, eller så kan vi ha demokrati. Vi kan inte ha båda."

Ekonomisk ojämlikhet hotar demokratin. En omfattande studie undersökte 23 exempel på demokratisk urholkning i 22 länder.[41] Demokratisk urholkning innebär bland annat undergrävande av maktbalansen, exempelvis mellan domstolsväsendet och lagstiftande organ, begränsning av medborgerliga friheter, manipulation av val samt normalisering av auktoritära metoder som att koncentrera makt i händerna på presidenten. Studien fann att de mest ojämlika länderna är upp till sju gånger mer benägna att uppleva demokratisk urholkning än mer jämlika länder. [42]

Ultrarika utgör ett hot mot demokratin för att de har resurser som andra människor inte har för att bland annat stötta partier ekonomiskt eller anlita lobbyister och beställa påkostade PR-kampanjer. De kan påverka regeringar, äga tidningar, tv-kanaler eller sociala medieplattformar, eller anlita advokater för att komma runt lagen. De köper sig makt över allas liv och vår gemensamma framtid, undergräver politisk frihet och urholkar rättigheterna för majoriteten av befolkningen.

Inget exempel blir tydligare än när världens rikaste man, Elon Musk, köpte sig makt i Vita huset. Med sina nästan oändliga resurser stöttade Elon Musk Donald Trumps presidentkampanj, tog kontroll över sociala mediaplattformen X, och fick stor makt över USA:s stadsbudget där hans företagsägande dessutom innebar stora intressekonflikter. Under sitt presidentskap har miljardären Donald Trump sänkt skatterna för de ultrarika.[43]

Samtidigt krymper det demokratiska utrymmet för vanliga medborgare. Sverige har bland annat fått hård kritik från FN:s särskilda rapportör för människorättsförsvarare som beskriver att det är chockerande att människorättsförsvarare, klimataktivister, de som protesterar mot Israels agerande i Gaza – liksom olika minoriteter upplever att deras yttrandefrihet och föreningsfrihet inskränks. Det är en negativ trend som riskerar att försvaga Sveriges demokrati.[44]

2
POLITISK OJÄMLIKHET - ETT HOT MOT DEMOKRATIN

2.1 LOBBYING

När ekonomiska tillgångar koncentreras hos ett fåtal individer innebär det större möjligheter för dem att påverka samhället.

Det är vanligt att höra om lobbying i ett amerikanskt sammanhang eller EU-sammanhang. Men Sverige är inget undantag. Detta beskrivs i den statliga utredningen Ökad insyn i politiska processer som överlämnades till regeringen i maj 2025.[45] Utredningen drog ett flertal viktiga slutsatser:

- **Mer påverkansarbete och minskad granskning**
  PR-branschen har haft en stor tillväxt under de senaste decennierna, och påverkansarbete i Sverige utförs i allt större utsträckning av konsulter. Samtidigt blir journalisterna allt färre. Det innebär ett ökat påverkansarbete parallellt med en minskad granskning av den politiska maktutövningen och aktörers agerande utifrån den professionella journalistikens kriterier.

- **Otillräcklig insyn**
  Nuvarande regelverk ger otillräcklig insyn i lobbyisters kontakter med politiska beslutsfattare.

- **Ökande korruption**
  Korruptionen i Sverige är låg men rapporteras öka, huvudsakligen inom ramen för vänskapliga kontakter. I Transparency Internationals senaste mätning har Sverige fallit till sitt lägsta betyg någonsin vad gäller korruption.[46]

Ett tydligt svenskt exempel på ”en krona en röst” är frågan om riskkapitalisters skattesats på bonusar. Moderaterna har enligt Kammarkollegiet fått stora donationer från riskkapitalister som alla argumenterat för att riskkapitalisters bonusar skall beskattas som skatt på kapitalvinst (30 %) i stället för som skatt på arbete (52 %).[47] Branschorganisationen Swedish private equity and venture capital association, SVCA, har även lobbat Sverige.[48,49]

Förra året tillsatte Finansminister Elisabeth Svantesson (M) en snabbutredning, vars formulering tolkas som en beställning från riskkapitalbranschen, enligt Mats Tjernberg, professor i skatterätt vid Lunds universitet.[50] Det är ännu inte bestämt om förslaget går igenom. Det som är säkert är att vanliga löntagare inte har möjlighet att bidra med stora donationer till partier såsom riskkapitalister kan.

I Sverige finns också en enskild familj, Wallenberg, som har ett betydande inflytande över den svenska ekonomin, och därmed också över politiken. Familjens investeringsföretag Investor var värt nästan 900 miljarder SEK 2024.[51] Familjen Wallenberg beräknas ha indirekt kontroll över ungefär en tredjedel av Sveriges BNP.[52] Jacob Wallenberg, ordförande i Svenskt Näringsliv och familjens investeringsföretag Investor, har själv uppgett i Aktuellt i SVT att han har stort makt, mycket att säga till om och direktkontakt med svenska statsministrar.[53] Väldigt få människor har direktkontakt med ministrar.

2.2 MEDIA

Globalt har dollarmiljardärer tillåtits dominera media- och AI-landskapet. Över hälften av världens största medieföretag ägs av en dollarmiljardär,[54] och nästan samtliga sociala mediabolag och AI-företag i världen drivs av dollarmiljardärer.[55]

I Frankrike köptes till exempel TV-kanalen CNews upp av högerextrema fossilmiljardären Vincent Bolloré och omprofilerades till den franska motsvarigheten till amerikanska nyhetskanalen Fox News. Kanalen fick böter för att ha sänt vilseledande information om klimatkrisen.[56]

Sverige har Henrik Jönsson, en borgerlig samhällsdebattör, precis lanserat I mediesajten 100% vars vision är att vara Sveriges mest engagerande idédrivna medieplattform.[57]

Kanalen finansieras av privata medel, och det är tydligt att resurser finns. Fem hemliga investerare har gått in med många miljoner berättar Henrik Jönsson i Expressen.[58] En mycket trolig finansiär - enligt grävarbete av Klägget - är paret Hans och Barbara Bergström, som blivit miljardärer på att ha startat friskolan Internationella Engelska Skolan.[59] En del av vinsterna från skolkoncernen verkar alltså numera gå till högerdebattörer som argumenterar för fri marknad i välfärdssektorn.[60] Elon Musk har välkomnat lanseringen på sin plattform X.[61]

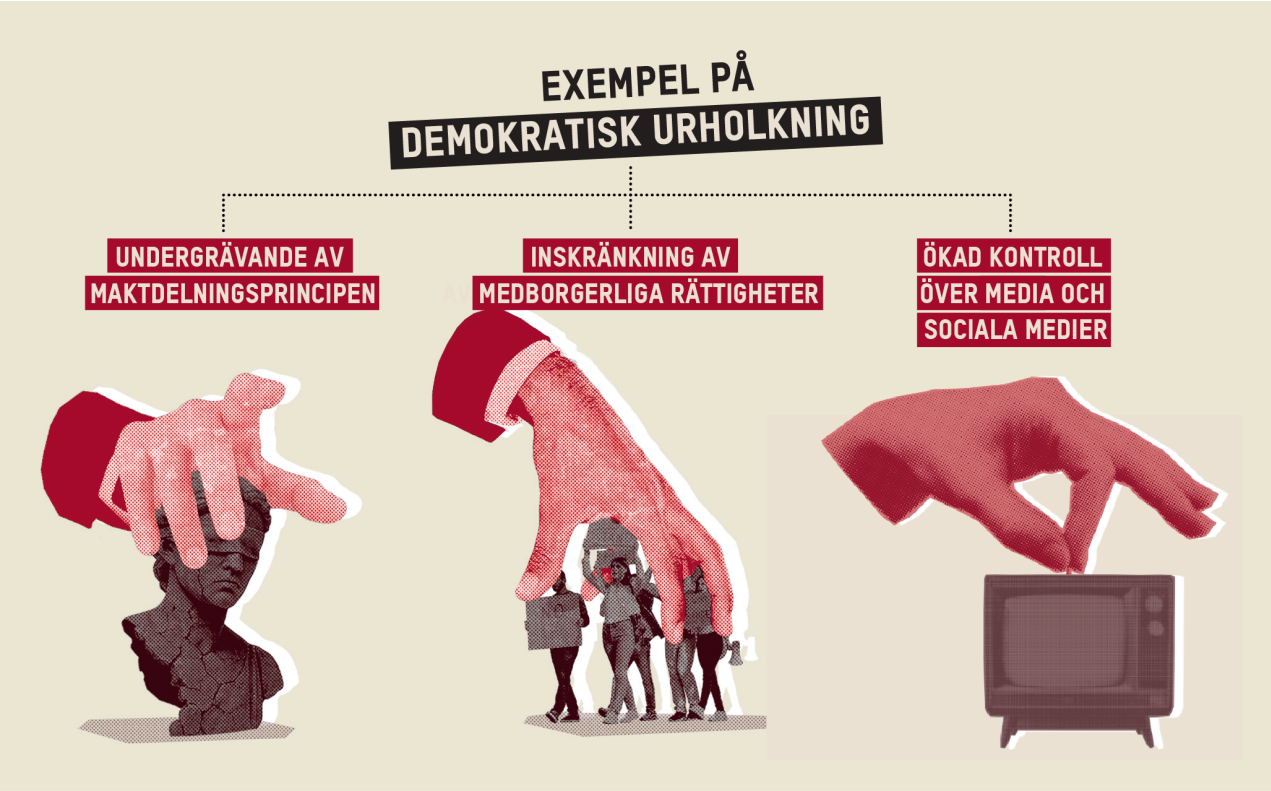

Henrik Jönsson beskriver sig som opinionsbildare, och hans kanal är inte ansluten till det medieetiska systemet. I sin talkshow 100% EU, som han driver tillsammans med EPHI – en tankesmedja finansierad av Svenskt Näringsliv [62] – har Henrik Jönsson till exempel spridit klimatdesinformation.

Denna utveckling sker samtidigt som public service ifrågasätts av borgerliga partier och debattörer, och skalats ned av Tidöregeringen.[63]

Oberoende media spelar en central roll i att upprätthålla en fungerande demokrati. När miljardärer och auktoritära ledare kontrollerar medier kan de forma det offentliga samtalet till sin fördel och undergräva demokratiska institutioner. Oberoende media granskar makten, skyddar för propaganda och desinformation, och ger en röst till alla.

2.3 POLICYFÖRSLAG TILL SVERIGES REGERING

Att individer och organisationer påverkar politiska beslut är en del av demokratin. Men för att värna demokratin behövs hög tillit och transparens i systemet. Resursstarka aktörer har större kapacitet att påverka och därför är transparens centralt.

Sverige behöver öka transparensen för lobbying och för finansiering av politiska partier

Sveriges regering måste agera för att öka transparensen gällande lobbyisters inflytande över politiken. Det bör göras genom att besluta att all finansiering av politiska partier ska offentliggöras.

Dessutom bör information om möten och inspel från lobbyister göras lättillgängligt för allmänheten i form av ett lobbyregister. Det är viktiga åtgärder för att minska skadliga industriers inflytande över politiken, möjliggöra ansvarsutkrävande och öka allmänhetens tillit till politiken.

© Oxfam Sverige, januari 2026

Rapportförfattare Hanna Nelson och Astrid Nilsson Lewis, med stöd av Anna Holmqvist och Henny Nerin.

För kommentarer och frågor om rapporten kontakta hanna.nelson@oxfam.se

Formgivning: Tuva Fyrk

Foto:
Sid 4 - Pexels, Canva
Sid 7 - Jonathan Kho, Unsplash
Sid 12 - Oxfam

Oxfam Illustration: Julie Brunet

Publicerad av Oxfam Sverige.
Medborgarplatsen 25, 118 26 Stockholm

1 Oxfam. (2026). Resisting the Rule of the Rich. Defending Freedom Against Billionaire Power. Methodology note. Resisting-the-Rule-of-the-Rich-ENGLISH-unembargoed.pdf

2 Världsbanksgruppen. (2024). Poverty, Prosperity, and Planet Report. https://www.worldbank.org/en/publication/poverty-prosperity-and-planet; och Världsbanksgruppen. (2025). June 2025 Update to the Poverty and Inequality Platform (PIP). https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/099510306052516849

3 Oxfam. (2026). Resisting the Rule of the Rich. Defending Freedom Against Billionaire Power. Methodology note. Resisting-the-Rule-of-the-Rich-ENGLISH-unembargoed.pdf And FAO, IFAD, UNICEF, WFP och WHO. (2025). The State of Food Security and Nutrition in the World 2025: Addressing high food price inflation for food security and nutrition. https://doi.org/10.4060/cd6008en

4 Oxfam. (2026). Resisting the Rule of the Rich. Defending Freedom Against Billionaire Power. Methodology note. https://www.oxfam.org/en/resisting-rule-rich

5 Ibid.

6 BBC. (2025). Musk becomes world's first half-trillionaire. https://www.bbc.co.uk/news/articles/c89d3547npjo

7 SCB. (2025). Nationalräkenskaper, kvartals- och årsberäkningar. https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/nationalrakenskaper/nationalrakenskaper/nationalrakenskaper-kvartals-och-arsberakningar/#_Nyckeltal

8 Stiglitz et al. (2025). G20 Extraordinary Committee of Independent Experts on Global Inequality. https://ipdcolumbia.org/wp-content/uploads/2025/11/2-G20-Global-Inequality-Report-Full-and-Summary.pdf

9 Chancel et al. (2025). World Inequality Report 2026. Download - World Inequality Report 2026

10 Baserat på data från World Inequality Database. https://wid.world/data/

11 Definitionen av medelklass är baserad på medianinkomst och inkluderar hushåll som har mer än 75 % men mindre än 200% av medianinkomsten nationellt. Se Vacas-Soriano. Eurofound. (2024). Developments in income inequality and the middle class in the EU. Developments in income inequality and the middle class in the EU | Eurofound

12 World Bank Group. (2025). June 2025 Update to the Poverty and Inequality Platform (PIP). https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/099510306052516849

13 Ibid.

14 Oxfam. (2026). Resisting the Rule of the Rich. Defending Freedom Against Billionaire Power. National and regional stats methodology. Resisting-the-Rule-of-the-Rich-ENGLISH-unembargoed.pdf

15 SCB. (2024). Materiell och social fattigdom ökar i Sverige. https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START__LE__LE0101__LE0101E/LE01012021E02/

16 Oxfam. (2026). Resisting the Rule of the Rich. Defending Freedom Against Billionaire Power. National and regional stats methodology. https://oxfam.app.box.com/s/bx9yihbhgokecj7yfz6ysjbjj388112a

17 Chancel et al. (2025). World Inequality Report 2026. Download - World Inequality Report 2026

18 UBS. (2025). Global Wealth report 2025. https://www.ubs.com/global/en/wealthmanagement/insights/global-wealth-report.html

19 The Guardian. (2025). Tackling inequality vital for next century of growth, IMF head says. https://www.theguardian.com/business/2024/mar/14/imf-kristalina-georgieva-inequality-growth-living-standards-john-maynard-keynes

20 Påve Leo XIV. (2025). Address of Pope Leo XIV to members of the International Inter-Parliamentarian Union. To Participants in the Jubilee of Governments (21 June 2025)

21 Se t.ex. Tax the Super Rich-kampanjen, som samlar mer än 60 organisationer. https://taxthesuperrich.world/about/

22 Finanspolitiska rådet (2024). 2024/1. Särskilda studier från Finanspolitiska rådet. Ekonomisk ojämlikhet översikt av fakta och framtidsutmaningar, s. 55. Finanspolitiska rådet (2024). Särskild rapport om ekonomisk ojämlikhet i Sverige, 2024. Ekonomisk ojämlikhet i Sverige.pdf

23 Forbes (2025). The World's Real-Time Billionaires. (hämtad 30 november 2025). https://www.forbes.com/real-time-billionaires/

24 SVT. (2025). Wall Street varnar för svensk miljardärstillväxt. https://www.svt.se/nyheter/ekonomi/wall-street-varnar-for-svensk-miljardarstillvaxt

25 Cervenka. (2022). Girig-Sverige, s. 70.

26 Makalösa föräldrars årliga enkät 2023, https://makalosa.org/wp-content/uploads/enkatsvar2023.pdf

27 SCB (2024). Materiell och social fattigdom ökar i Sverige. https://www.scb.se/hitta-statistik/artiklar/2024/materiell-och-social-fattigdom-okar-i-sverige/

28 Rädda Barnen. (2025). En ny verklighet. Rädda Barnens barnfattigdomsrapport Sverige 2025. https://resourcecentre.savethechildren.net/sv/document/en-ny-verklighet-radda-barnens-barnfattigdomsrapport-sverige-2025

29 Ibid.

30 Sveriges Stadsmissioner (2025). Fattigdomsrapporten 2025 Rapport 11/2025. https://sverigesstadsmissioner.se/wp-content/uploads/fattigdomsrapporten-2025.pdf

31 Uppgifter om allvarlig eller måttlig livsmedelsosäkerhet kommer från FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation (FAO) databas: https://www.fao.org/faostat/en/#data/FS . Vi beräknar ökningen av antalet människor som drabbas av livsmedelsosäkerhet, både i antal och i procent, mellan 2018–2020 (2019) och 2022–2024 (2023). Människor som upplever måttlig livsmedelsosäkerhet har tvingats minska kvaliteten och/eller kvantiteten på den mat de konsumerar. Detta innebär ofta att de måste kompromissa med matens kvalitet och variation, och i vissa fall minska matmängden eller hoppa över måltider. Personer som upplever allvarlig livsmedelsosäkerhet har vanligtvis slut på mat och har i värsta fall gått en dag (eller flera dagar) utan att äta.

32 SCB (2024). Materiell och social fattigdom ökar i Sverige. https://www.scb.se/hitta-statistik/artiklar/2024/materiell-och-social-fattigdom-okar-i-sverige/

33 SCB (2025). Undersökningarna av levnadsförhållanden (ULF). https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning-och-levnadsforhallanden/levnadsforhallanden/undersokningarna-av-levnadsforhallanden-ulf-silc/#_Dokumentation

34 Lowell. (2025). Betalningsindikatorn vår 2025. https://www.lowell.se/media/lpuntv5u/betalningsindikator-varen-2025.pdf

35 Regeringen. (2025). Arbetslösheten i Sverige – så ser den ut. https://www.regeringen.se/regeringens-politik/arbetsmarknad/arbetslosheten-i-sverige--sa-ser-den-ut/

36 Ibid.

37 Lowell. (2025). Betalningsindikatorn vår 2025. https://www.lowell.se/media/lpuntv5u/betalningsindikator-varen-2025.pdf

38 SCB (2025). Kvalitetsdeklaration undersökning av levnadsförhållandena, ULF https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning-och-levnadsforhallanden/levnadsforhallanden/undersokningarna-av-levnadsforhallanden-ulf-silc/

39 Makalösa föräldrars årliga enkät 2023, https://makalosa.org/wp-content/uploads/enkatsvar2023.pdf

40 Finanspolitiska rådet (2024). 2024/1. Särskilda studier från Finanspolitiska rådet. Ekonomisk ojämlikhet översikt av fakta och framtidsutmaningar, s. 55. https://www.fpr.se/download/18.49fb99b31900c78568c47c4/1718269604731/Ekonomisk%20oj%C3%A4mlikhet%20i%20Sverige.pdf

41 Rau & Stokes. (2025). Income inequality and the erosion of democracy in the twenty-first century. Proceedings of the National Academy of Sciences. https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/39793070

42 Ibid.

43 NY Times. (2025). How the Trump Administration Is Giving Even More Tax Breaks to the Wealthy. https://www.nytimes.com/2025/11/08/business/trump-administration-tax-breaks-wealthy.html

44 Aftonbladet (2025). Hårda FN-kritiken: utvecklingen är chockerande. https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/V6RXl1/harda-fn-kritiken-utvecklingen-i-sverige-ar-chockerande

45 SOU 2025:25. Ökad insyn i politiska processer. https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2025/05/sou-202552/

46 Europaportalen. (2025). Sveriges fall i korruptionsindex oroar – nu varnar experterna. https://europaportalen.se/2025/02/sveriges-fall-i-korruptionsindex-oroar-nu-varnar-experterna

47 DagensETC. (2025). Riskkapitalister donerade miljoner till Moderaterna – får sänkt skatt. https://www.etc.se/ekonomi/riskkapitalister-donerade-miljoner-till-m-nu-kommer-beloeningen-i-skattesaenkningar

48 DagensETC. (2025). SD uppvaktades av riskkapitalister – svänger om skattesänkning. https://www.etc.se/ekonomi/sd-uppvaktades-av-riskkapitalister-svaenger-om-skattesaenkning

49 Regeringen. (2025). Beskattning av viss avkastning från riskkapitalfonder. https://www.regeringen.se/contentassets/ea7848e7c4fa41cbbba1e68f419d1fbb/beskattning-av-viss-avkastning-fran-riskkapitalfonder.pdf

50 Svenska Dagbladet. (2024). Ny utredning i tysthet – ska lösa långa striden. https://www.svd.se/a/lwM10G/ny-utredning-om-riskkapitalisternas-bonusar-ger-specialvillkor

51 Investor AB. (2025). Årsredovisning 2024. https://www.investorab.com/media/cl3dkvxd/investor-aarsredovisning-2024.pdf

52 Dagens ETC. (2024). Miljardrekord för Wallenbergs maktbolag: ”En lilleputt jämfört med Apple”. https://www.etc.se/ekonomi/nytt-rekord-foer-investor-vaerderas-till-900-miljarder

53 SVT. (2025). Jacob Wallenberg chockades av tullarna – men står fast vid donation. https://www.svt.se/nyheter/inrikes/jacob-wallenberg-chockades-av-tullarna-men-star-fast-vid-donation

54 Oxfam. (2026). Resisting the Rule of the Rich. Defending Freedom Against Billionaire Power. Methodology note; and The Guardian (2025) 'Extra level of power': billionaires who have bought up the media. https://www.theguardian.com/news/2022/may/03/billionaires-extra-power-media-ownership-elon-musk

55 Companies Market Cap. (n.d.) Largest AI companies by market capitalization. Accessed 20 October 2025. https://companiesmarketcap.com/artificial-intelligence/largest-ai-companies-by-marketcap/

56 Le Monde. (2025). NGOs file suit accusing billionaire Vincent Bolloré of being at heart of African 'system of corruption'.. https://www.lemonde.fr/en/france/article/2025/03/19/ngos-file-suit-accusing-billionaire-vincent-bollore-of-being-at-heart-of-african-system-of-corruption_6739309_7.html

57 100%. Om 100 Procent Sverige AB. https://www.100.se/om-oss

58 Expressen. (2025). Henrik Jönssons hemliga projekt: "Många miljoner". https://www.expressen.se/nyheter/politik/henrik-jonssons-hemliga-projekt-manga-miljoner/

59 Klägget. (2025). GRÄV: Hans och Barbara Bergström gav två miljoner till Henrik Jönssons talkshow. https://klagget.nu/2025/07/04/grav-hans-och-barbara-bergstrom-gav-tva-miljoner-till-henrik-jonssons-talkshow/

60 100%. (2025) KRIMINELL INFILTRATION. https://www.100.se/program/henriks-kronika/kriminell-infiltration-35

61 Henrik Jönssons konto på Instagram. (2025) https://www.instagram.com/p/DRaLRpNjHmH/

62 EPHI. (2025). Ephi Europe. https://ephi.se/ephi-europe/

63 Reporter utan gränser. (2025). Hoten mot Public Service. https://www.reportrarutangranser.se/hoten-mot-public-service/